

денес прилог лик

Д-р Лазар Шуманов, архитект

Заштитата на спомениците и во Македонија станува наука

(Стр.11-14)

Коридорите 8 и 10 од стратешка важност за регионот

(Стр.2)

ОН ќе почне да ги надгледува стандардите на Косово

(Стр.8)

Поезија

Едноставност и дискретна дидактика

Едноставноста како поетски израз, метафоричноста како споредбен поетски инструмент, актуализацијата на старата идеја за космополитизмот како исонски генетски код на македонскиот народ, оживувањето (анимација) на предметите - тоа се основните особености на најновата поетска книга на Никола Алтиев со наслов „Свездење“ што неодамна ја издаде „Современост“ (2005)

Ранко МЛАДЕНОСКИ

Македонската книжевност за деца уште од својот зародиш се соочува со недостиг - и од автори и од дела: недостиг од стихозбирки за деца, недостиг од раскази за деца, недостиг од драми за деца, недостиг од романи за деца, недостиг од „книжевност за деца“. И покрај честите добронамерни обиди оваа вечно поттурнувана книжевност конечно да пркне, да се развие и да го добие заслуженото место во македонската книжевна продукција, сепак останува фактот дека на македонско тло заживуваа само лелекањата и тжаленките за тоа како македонската книжевност за деца сè уште ни е во пелени. И - толку!

Бидејќи е „И - толку!“, секоја новообјавена книга за деца (независно од нејзините естетски, историски и какви уште не вредности) ја буди надежта дека, конечно, работите со нашата книжевност за деца ќе тргнат по нагорен тек. Таква надеж буди поетската книга за деца на Никола Алтиев со наслов „Свездење“ што ја издаде списанието „Современост“ на почетокот од 2005 година.

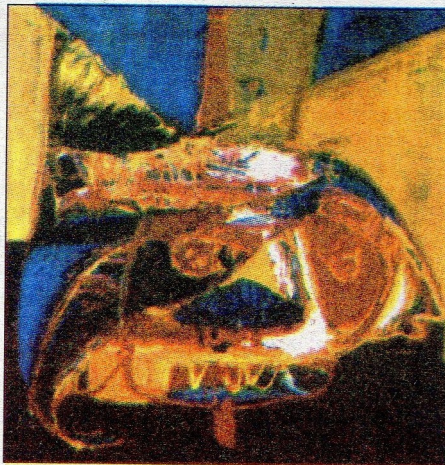
Доминантна особеност на песните од „Свездење“ е едноставноста како поетски израз и исказ. Таа едноставност е постигната со често внесување на фабуларност во песните. Или, поинаку кажано, песните се трансформираат во прозни стихови: „Еден ден на улица/ кутре најде Наде./ дома си го донесе/ му даде да јаде./ Јаболка и сливи/ колачи му дава./ во чинвиче шарено/ бонбони му става“ итн.

Станува збор, всушност, за една свесна постапка на поедноставување на поетскиот израз со цел песните да бидат што подостапни и што поприемливи за оној аудиторинум за кој првенствено се наменети - за децата. Во таа смисла, во повеќе песни е воочлива и дидактичноста што само по себе подразбира дека оваа поезија забавува, но и поучува и подучува (такви се, на пример, песните „Тревникот“, „Кутрето на училиште“, „Гатанка“ и други).

Веќе издиференциравме на ваков начин, значи, две основни особености (едноставноста и дискретната дидактика) на оваа поетска збирка кои, од своја страна, се (односно треба да бидат) примарни својства на книжевноста за деца воопшто.

Во песните од збирката „Свездење“ често се среќава метафората како споредбено-сликовит поетски инструмент. Дури би можело да се рече дека има цели песни кои се градени врз споредбениот принцип, односно кои слободно можеме да ги наречеме песни-метафори. Најтипична и најрепрезентативна во таа смисла е песната „Детство“: „Детството е/ како цвет на пролет што цвета./ како птица слободно што лета/ Како сонце наутро што грее./ како ветре полекумшто веє/ Како река кон морето што ита./ како мисла насекаде што скита/ Како оган тивко што си гори./ како сон што трае до зори/ Како пролет што за роса знае./ како убост што најратко трае“.

Авторот Никола Алтиев во од-

Благоја Колев: Ателје

делни песни од неговата најнова поетска збирка ја инволвира и ја актуализира старата идеја за космополитизмот како исонски генетски код на македонскиот народ. И тоа не е случајно, зашто токму детскиот свет е оној што не знае за никакви граници, тоа е оној свет што ги обединува различностите во едно, во исто. Детскиот свет ја бара истоста во разликите. Тоа е сосема експлицитно изразено, на пример, во песната „Мостови“: „Нацртав мостови/ што премостуваат/ далечини/ височини/ длабочини./... Нацртав мостови/ сосидани од љубовта/ на сите деца/ црни, жолти, бели/ за во светот голем/ ништо да не ги дели.“

Во поголем број песни од оваа поетска збирка за деца се забележува присуство на таканаречената постапка на оживување (анимација) на предметите, односно антропоморфизација како што се детерминира тоа во теоријата на литературата. Така, „плашилото станува живо./ мавта со нозе, со раце/ беснее како животно диво.“

(во песната „Плашило“); „Не ме гази детенце/ тревата се моли./ ќе жолтеам, ќе венеам/ снага ќе ме боли.“ (во „Тревникот“); „Секогаш стојам во темен мрак./ и чекам долго да заврне пак./ Штом заврне дожд или снег бел./ од денот личен станувам дел.“ (во песната „Чадор“). Во последните два примера предметите добиваат не само антропоморфни, туку и антрополошки својства, односно тие (тревата и чадорот) зборуваат, „раскажуваат“. Сигурно дека ова е уште едно својство коешто оваа поезија ја доближува до детскиот свет, ја прави поприемлива за децата-читатели.

Би издвоиле овде само уште едно, спореднас мошне значајно, својство на песните од збирката „Свездење“, а тоа е контрастот, односно креирањето бинарни опозиции од типот сон - јаве, имагинарно - реално, рурално - урбано и слично. Тоа е доминантно особено во песните „Сон“, „Сакам да бидам“, „Петелот будилник“, „Сказните на Норче“ и „Зошто сонот само сон е“.

Детето и поетот имаат една мошне релевантна заедничка особина - детската имагинација е бескрајна како што е бескрајна и поетовата имагинација. Тоа е онаа точка во која се среќаваат и се препознаваат детето како читател (кој го заслужува сит авторов респект) од една, и поезијата за деца како книжевен продукт од друга страна. Тука, всушност, започнува онаа интеракција на релацијата поезија за деца - дете. Стиховите од збирката „Свездење“ на Никола Алтиев со својата едноставност ја обезбедуваат и ја овозможуваат таа комуникација со светот на детските читатели.

(Авторот е магистер по филолошки науки)

ПОЕЗИЈА

Едноставност и дискретна дидактика

Едноставноста како поетски израз, метафоричноста како споредбен поетски инструмент, актуализацијата на старата идеја за космополитизмот како исконски генетски код на македонскиот народ, оживувањето (анимација) на предметите - тоа се основните особености на најновата поетска книга на Никола Алтиев со наслов „Свездеење“ што неодамна ја издаде „Современост“ (2005)

Ранко МЛАДЕНОСКИ

Македонската книжевност за деца уште од својот зародиш се соочува со недостиг - и од автори и од дела: недостиг од стихозбирки за деца, недостиг од раскази за деца, недостиг од драми за деца, недостиг од романи за деца, недостиг од „книжевност за деца“. И покрај честите добронамерни обиди оваа вечно поттурнувана книжевност конечно да пркне, да се развие и да го добие заслуженото место во македонската книжевна продукција, сепак останува фактот дека на македонско тло заживуваа само лелекањата и тажаленките за тоа како македонската книжевност за деца сè уште ни е во пелени. И - толку!

Бидејќи е „И - толку!“, секоја новообјавена книга за деца (независно од нејзините естетски, историски и какви уште не вредности) ја буди надежта дека, конечно, работите со нашата книжевност за деца ќе тргнат по нагорен тек. Таква надеж буди поетската книга за деца на Никола Алтиев со наслов „Свездеење“ што ја издаде списанието „Современост“ на почетокот од 2005 година.

Доминантна особеност на песните од „Свездеење“ е едноставноста како поетски израз и исказ. Таа едноставност е постигната со често внесување на фабуларност во песните. Или, поинаку кажано, песните се трансформираат во прозни стихови: „Еден ден на улица/ кутре најде Наде./ дома си го

донесе/ му даде да јаде./ Јаболка и сливи/ колачи му дава./ во чинивче шарено/ бонбони му става“ итн. Станува збор, всушност, за една свесна постапка на поедноставување на поетскиот израз со цел песните да бидат што подостапни и што попримливи за оној аудиториум за кој првенствено се наменети - за децата. Во таа смисла, во повеќе песни е воочлива и дидактичноста што само по себе подразбира дека оваа поезија забавува, но и поучува и подучува (такви се, на пример, песните „Тревникот“, „Кутрето на училиште“, „Гатанка“ и други). Веќе издиференциравме на ваков начин, значи, две основни особености (едноставноста и дискретната дидактика) на оваа поетска збирка кои, од своја страна, се (односно треба да бидат) примарни својства на книжевноста за деца воопшто.

Во песните од збирката „Свездеење“ често се среќава метафората како споредбено-сликовит поетски инструмент. Дури би можело да се рече дека има цели песни кои се градени врз споредбениот принцип, односно кои слободно можеме да ги наречеме песни-метафори. Најтипична и најрепрезентативна во таа смисла е песната „Детство“: „Детството е./ како цвет на пролет што цвета./ како птица слободно што лета/ Како сонце наутро што грее./ како ветре полекум што вее/ Како река кон морето што ита./ како мисла насекаде

што скита/ Како оган тивко што си гори./ како сон што трае до зори/ Како пролет што за роса знае./ како убоост што најкратко трае“.

Авторот Никола Алтиев во одделни песни од неговата најнова поетска збирка ја инволвира и ја актуализира старата идеја за космополитизмот како исконски генетски код на македонскиот народ. И тоа не е случајно, зашто токму детскиот свет е оној што не знае за никакви граници, тоа е оној свет што ги обединува различностите во едно, во исто. Детскиот свет ја бара истоста во разликите. Тоа е сосема експлицитно изразено, на пример, во песната „Мостови“: „Нацртав мостови/ што премостуваат/ далечини/ височини/ длабочини./... Нацртав мостови/ сосидани од љубовта/ на сите деца/ црни, жолти, бели/ за во светот голем/ ништо да не ги дели.“.

Во поголем број песни од оваа поетска збирка за деца се забележува присуство на таканаречената постапка на оживување (анимација) на предметите, односно антропоморфизација како што се детерминира тоа во теоријата на литературата. Така, „плашилото станува живо./ мавта со нозе, со раце/ беснее како животно диво.“ (во песната „Плашило“); „Не ме гази детенце/ тревата се моли./ ќе жолтеам, ќе венеам/ снага ќе ме боли.“ (во „Тревникот“); „Секогаш стојам во темен мрак./ и чекам долго да заврне пак.../ Штом заврне дожд или

снег бел./ од денот личен станувам дел...“ (во песната „Чадор“). Во последните два примера предметите добиваат не само антропоморфни, туку и антрополошки својства, односно тие (тревата и чадорот) зборуваат, „раскажуваат“. Сигурно дека ова е уште едно својство коешто оваа поезија ја доближува до детскиот свет, ја прави попримлива за децата-читатели.

Би издвоиле овде само уште едно, според нас мошне значајно, својство на песните од збирката „Свездеење“, а тоа е контрастот, односно креирањето бинарни опозиции од типот *сон - јаве*, *имагинарно - реално*, *рурално - урбано* и слично. Тоа е доминантно особено во песните „Сон“, „Сакам да бидам“, „Петелот будилник“, „Сказните на Норче“ и „Зошто сонот само сон е“.

Детето и поетот имаат една мошне релевантна заедничка особина-детската имажинација е бескрајна како што е бескрајна и поетовата имажинација. Тоа е онаа точка во која се среќаваат и се препознаваат детето како читател (кој го заслужува сиот авторов респект) од една, и поезијата за деца како книжевен продукт од друга страна. Тука, всушност, започнува онаа интеракција на релацијата поезија за деца-дете. Стиховите од збирката „Свездеење“ на Никола Алтиев со својата едноставност ја обезбедуваат и ја овозможуваат таа комуникација со светот на детските читатели.

(Авторот е магистер по филолошки науки)